

RAPPORT 2024

Geografiskt upptagnings- område för distans- utbildningar inom YH

FÄRDIGSTÄLLD: 2024-02-23

DNR: MYH 2023/3019

ISBN: 978-91-89815-36-0

Myndigheten för yrkeshögskolan

Förord

Myndigheten för yrkeshögskolan följer upp och utvärderar i syfte att öka kunskapen om utbildningsformer inom myndighetens ansvarsområde. Som ett led i detta arbete publicerar myndigheten rapporter med fokus på aktuella frågor och teman. I denna rapport redovisas en fördjupad studie av geografiskt upptagningsområde för distansutbildningar. Studien belyser i vilken omfattning antalet fysiska träffar påverkar upptagningsområdet för dessa utbildningar.

Rapporten har utarbetats av Christer Carmegren och Michael Wiberg vid enheten för planering och uppföljning (PU).

Västerås den 23 februari 2024

Eva-Lena Kopparvik

Enhetschef

Sammanfattning

Andelen utbildningar inom YH-program som bedrivs på distans har ökat över tid. Även om utbildningar bedrivs på distans är det vanligt med inslag av bundna utbildningar, detta i form av fysiska träffar. Det är möjligt att ett högre antal fysiska träffar minskar individens möjlighet eller vilja att delta på distansutbildningen. Ett högt antal träffar kan innebära att utbildningen blir mer lik en bunden utbildning, vilket kan påverka utbildningens geografiska upptagningsområde av studerande.

Rapportens syfte är att undersöka om det finns ett samband mellan antal fysiska träffar på utbildningen och utbildningens geografiska upptagningsområde av studerande, samt om det finns en skillnad mellan utbildningar som bedrivs i storstadsregioner och övriga regioner.

För att undersöka detta jämfördes antalet fysiska träffar per halvår inom utbildningen med andelen studerande som bodde i regionen (där utbildningen var lokaliserad) innan utbildningens start. Studiepopulation bestod av studerande på utbildningsomgångar som bedrevs på distans och som avslutades under perioden 2017–2019.

Totalt sett fanns ett positivt samband mellan antal fysiska träffar och andelen boende i regionen innan utbildningens start. Detta gällde både för utbildningar som var lokaliserade i storstadsregioner respektive övriga regioner. Det var över lag en högre nivå på andel boende i regionen innan utbildningens start bland storstadsregioner jämfört med övriga regioner.

Den största skillnaden fanns mellan gruppen med mindre än två träffar per halvår jämfört med övriga grupper med minst två träffar per halvår. Från och med minst två träffar per halvår så hade ett ökat antal fysiska träffar en avtagande påverkan på utbildningens geografiska upptagningsområde av studerande.

Sammanfattningsvis tyder resultaten på att ett högre antal fysiska träffar minskar individens möjlighet eller vilja att delta på distansutbildningen.

Innehållsförteckning

1	Bakgrund.....	5
2	Syfte.....	5
3	Metod.....	5
3.1	Studiepopulation	5
3.2	Datamaterial.....	5
3.3	Definitioner.....	6
3.3.1	Funktionella analysregioner (FA15).....	6
3.3.2	Antal träffar per halvår.....	6
3.4	Redovisningsvariabel.....	7
3.5	Modell	7
3.5.1	Regressionsmodell.....	7
4	Resultat.....	8
4.1	Andel boende i FA-regionen innan utbildningens start, totalt.....	8
4.2	Samband mellan antal träffar och sannolikhet att vara boende i regionen innan start.....	9
4.2.1	Totalt – samtliga studerande	9
4.2.2	Storstadsregioner	10
4.2.3	Ej storstadsregioner	11
5	Metodologiska problem	12
6	Avslutande kommentarer	13

Bilaga A: Studiepopulation

Bilaga B: Andel boende i region innan utbildningens start

1 Bakgrund

Andelen utbildningar inom YH-program som bedrivs på distans har ökat över tid. Även om utbildningar bedrivs på distans är det vanligt med inslag av bundna utbildningar – detta i form av fysiska träffar. I samband med ansökan om att bedriva YH-utbildningar rapporteras uppgifter om antalet fysiska träffar på distansutbildningar. Det är möjligt att ett högre antal fysiska träffar minskar individens möjlighet eller vilja att delta på distansutbildningen. Ett högt antal träffar kan innebära att utbildningen blir mer lik en bunden utbildning, vilket kan påverka utbildningens geografiska upptagningsområde av studerade.

Sambandet mellan antal fysiska träffar på YH-utbildningar och geografiskt upptagningsområde har inte tidigare undersökts med statistiska metoder.

2 Syfte

Rapportens syfte är att undersöka om det finns ett samband mellan antal fysiska träffar på utbildningen och utbildningens geografiska upptagningsområde av studerande, samt om det finns en skillnad mellan utbildningar som bedrivs i storstadsregioner och övriga regioner.

3 Metod

3.1 Studiepopulation

Samtliga resultat som presenteras i rapporten baserades på uppgifter om studerande¹ på samtliga distansutbildningar inom YH-program som avslutades under 2017–2019².

Följande studerande exkluderades:

- Studerande utan uppgift om boenderegion året innan utbildningens start
- Studerande på utbildningsomgångar som inte gav examen
- Studerande på utbildningsomgångar som tillhör smala yrkesområden
- Studerande på utbildningsomgångar där det saknas uppgift om antal fysiska träffar

Totalt exkluderades 1 245 studerande från studiepopulationen (9 procent), främst till följd av att utbildningar inte gav examen. Efter exkluderingarna ingick 12 231 studerande i studiepopulationen. För mer information om studiepopulationen, se bilaga A.

I samtliga sammanställningar är uppgifterna för avslutsår 2017–2019 sammanslagna till en studiepopulation.

3.2 Datamaterial

Resultaten baseras på individbaserade registeruppgifter från Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) och Statistikmyndigheten SCB. Uppgifter om folkbokföringsadress (på regionnivå) året innan utbildningens start är hämtade från SCB medan övriga variabler är verksamhetsuppgifter från MYH.

¹ Avser samtliga antagna som har bedrivit studier inklusive avhoppare och inhoppare under utbildningens gång.

² För att undvika att coronapandemin skulle kunna påverka resultaten användes inte uppgifter efter 2019.

3.3 Definitioner

3.3.1 Funktionella analysregioner (FA15)

En funktionell analysregion (FA) består av en eller fler kommuner och baseras i grunden på arbetspendling över kommungränser. En FA-region avser en region där individer kan bo och arbeta utan att behöva göra alltför tidsödande resor.³ I rapporten används benämningen "region" för FA-region.

3.3.2 Antal träffar per halvår

I rapporten redovisas resultaten efter antal träffar per halvår. Måttet beräknas enligt nedan för varje utbildningsomgång. Notera att samtliga omgångar i materialet hade minst en fysisk träff, vilket innebär att inga omgångar hade värdet 0 på antal träffar per halvår.⁴ Fysiska träffar benämns i fortsättningen "träffar".

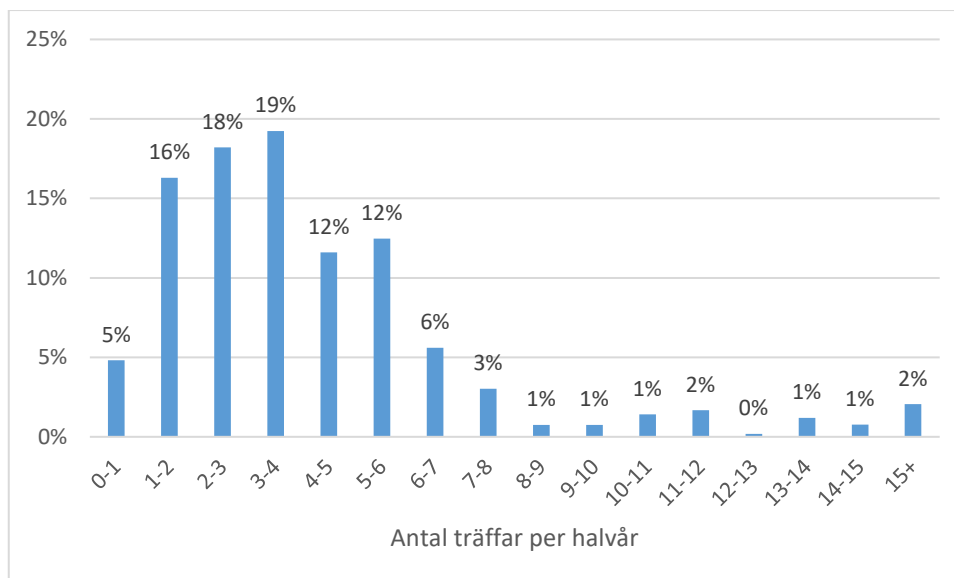
$$\text{Antal träffar per halvår}_i = \frac{\text{Antal träffar}_i}{(\text{Utb.längd}_i/182,5)}$$

Utb.längd_i: Antal dagar för utbildningsomgång *i* (Slutdatum – Startdatum)
i: utbildningsomgång *i*.

Notera att vi inte hade uppgifter om tidpunkter för enskilda träffar. Vi kan därmed inte uttala oss om hur träffarna är fördelade under utbildningens längd. Måttet "Antal träffar per halvår" visar det genomsnittliga antalet träffar per halvår.

Fördelning av antal träffar per halvår för hela studiepopulationen visas i diagram 1.

Diagram 1. Fördelning av antal träffar per halvår.

Not: Kategorin "1-2" avser minst 1 men mindre än 2 träffar per halvår, och så vidare. Notera även att samtliga utbildningsomgångar hade minst en fysisk träff under utbildningen, vilket innebär att inga omgångar hade värdet 0 (lägsta värdet var 0,4 träffar per halvår).

³ Förteckning över vilka kommuner som ingår i respektive FA15 finns på www.tillvaxtverket.se.

⁴ Minsta värdet var 0,4 träffar per halvår.

För att underlätta analyser kategoriserades antal träffar per halvår i fyra grupper, se tabell 1. Denna kategorisering användes i samtliga dataanalyser.

Tabell 1. Kategorisering av antal träffar per halvår.

Kategorier	Antal	Andel
Mindre än två träffar per halvår	2 582	21 %
2–4 träffar per halvår	4 579	37 %
4–6 träffar per halvår	2 942	24 %
Minst 6 träffar per halvår	2 128	17 %
Totalt	12 231	100 %

Not: Kategorin "2–4" avser minst 2 men mindre än 4 träffar per halvår, och så vidare. Notera även att samtliga utbildningsomgångar hade minst en fysisk träff under utbildningen– vilket innebär att inga omgångar hade värdet 0 (lägsta värdet var 0,4 träffar per halvår).

3.4 Redovisningsvariabel

Resultaten redovisas totalt och uppdelat efter regiontyp (avser FA-region där utbildningen bedrivs):

- Storstad: Stockholm, Göteborg, Malmö–Lund.
- Ej storstad: Övriga FA.

3.5 Modell

För att utvärdera om antalet fysiska träffar inverkar på det geografiska upptagningsområdet av studerande för distansutbildningar, jämfördes andelen studerande som innan utbildningens start bodde i FA-regionen där utbildningen var lokaliserad, med antalet fysiska träffar inom utbildningen.

Om andelen som var boende i regionen innan distansutbildningarnas start ökade vid högre antal fysiska träffar så tolkades det som att ett ökat antal fysiska träffar minskade distansutbildningarnas geografiska upptagningsområde (och tvärtom). Om det däremot inte blev någon skillnad i andel boende i regionen om antalet fysiska träffar ökade så tolkades det som att antalet fysiska träffar inte hade någon påverkan på det geografiska upptagningsområdet.

3.5.1 Regressionsmodell

För att utvärdera om det fanns statistiskt signifikanta skillnader mellan grupperna med få träffar per halvår (under två träffar) och de med fler träffar per halvår användes logistisk regression. Regressionerna genomfördes i tre grupperingar – dels totalt, dels uppdelat efter storstadsregion respektive ej storstadsregion.

I alla sambandsanalyser justerades resultaten för kön, ålder, utbildningsområde samt utbildningsomgångens slutår. I analysen för hela populationen justerades även resultaten för om utbildningen var förlagd i en storstadsregion eller inte.

Logistisk regression ger oddskvoter mellan en kategori jämfört med en referensgrupp. Oddskvoter kan anta värden från 0 och uppåt, där värden under 1 innebär en *underrisk* för utfallet för den aktuella kategorien jämfört med referenskategorin. På motsvarande vis innebär en oddskvot över 1 en *överrisk* för utfallet för den aktuella kategorien jämfört med

referenskategori. I det här fallet innebär en oddskvot över 1 en ökad sannolikhet att vara boende i regionen innan utbildningens start jämfört med gruppen som hade mindre än två träffar per halvår.

I rapporten approximeras oddskvoter som sannolikheter, till exempel att en oddskvot med värdet 2 tolkas som en fördubblad sannolikhet att vara boende i regionen innan utbildningens start.

4 Resultat

Under avsnitt 4.1 redovisas deskriptiv statistik för andel boende i regionen innan utbildningens start – totalt samt för storstadsregioner respektive övriga regioner. Därefter redovisas sambandsanalyserna mellan antal träffar per halvår samt sannolikheten (i form av oddskvoter) att vara bosatt i regionen innan utbildningens start i avsnitt 4.2.

4.1 Andel boende i FA-regionen innan utbildningens start, totalt

Totalt sett var 36 procent av de som påbörjade studier boende i regionen där utbildningen bedrevs (året innan utbildningens start). Motsvarande andel för storstadsregioner och övriga regioner var 49 respektive 23 procent. För motsvarande andel för kön, ålder, utbildningsområde och utbildningsomgångens slutår, se bilaga B.

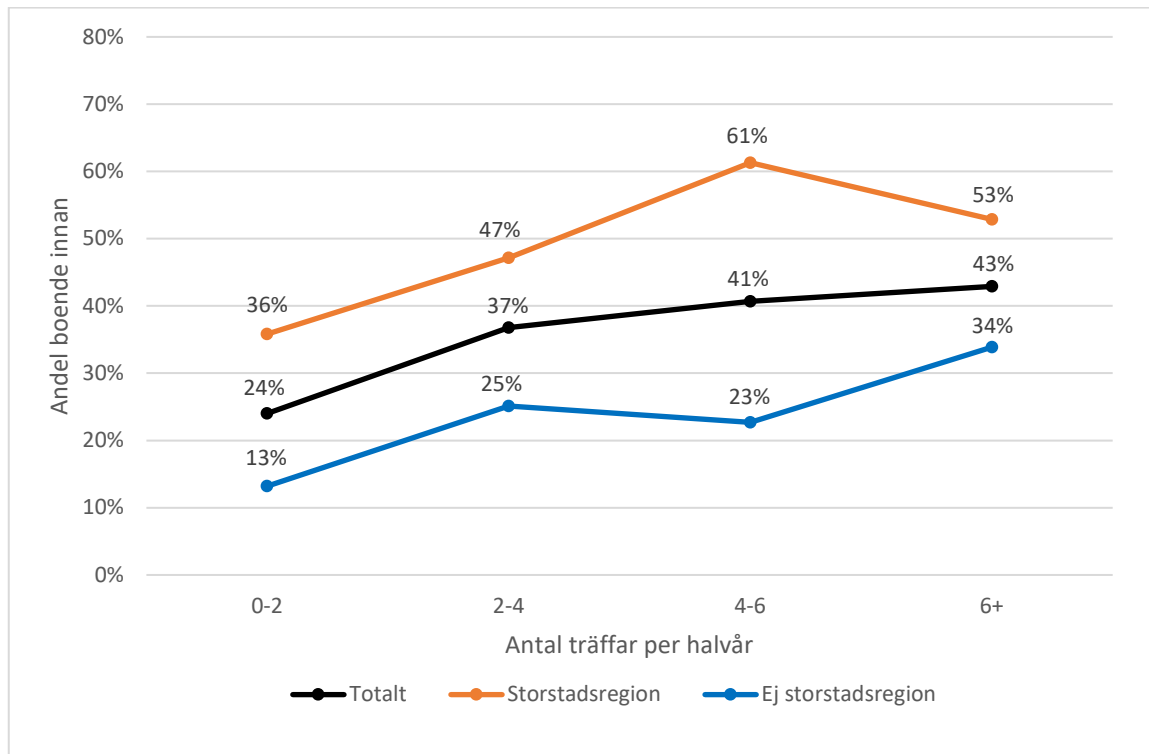
Andel boende i regionen innan utbildningens start var ökande med antal träffar per halvår. Bland de som studerat på utbildningsomgångar med mindre än 2 träffar per halvår var det totalt sett 24 procent som var boende i regionen innan utbildningens start, se diagram 2. Motsvarande andel varierade mellan 37 och 43 procent bland de som studerat på utbildningar med fler än två träffar per halvår. Inom gruppen med minst sex träffar per halvår var 43 procent av de studerande boende i regionen innan utbildningens start.

Det var en betydande skillnad i andelen boende i regionen innan utbildningens start mellan de som hade färre än två träffar jämfört med de som hade fler träffar per halvår. Det var dock mindre skillnader mellan kategoriseringarna från och med minst 2 träffar per halvår. Detta tyder på att det är ett avtagande samband mellan antal träffar och andel boende i regionen innan utbildningens start.

Jämförelser mellan storstadsregioner och övriga regioner visade en skillnad där en betydligt högre andel var boende i regionen bland storstadsregioner jämfört med övriga regioner.

För både storstadsregioner och övriga regioner var det, i likhet med resultaten för totalen, en högre andel boende i regionen vid flera träffar per halvår jämfört med de som hade mindre än två träffar per halvår (se tabell 1). Till skillnad från resultaten för totalen var inte andelarna kontinuerligt ökande över kategorierna. För storstadsregioner var andelen högst vid 4–6 träffar per halvår men för övriga regioner var andelen något lägre vid kategorin 4–6 jämfört med kategorin 2–4 träffar per halvår.

Diagram 2. Andel boende inom regionen innan utbildningens start efter antal fysiska träffar per halvår, totalt och efter regiontyp där utbildningen bedrevs.

Not: Kategorin "2-4" avser minst 2 men mindre än 4 träffar per halvår, och så vidare. Notera även att samtliga utbildningsomgångar hade fysiska träffar under utbildningen – vilket innebär att inga omgångar hade värdet 0 (lägsta värdet var 0,4 träffar per halvår).

4.2 Samband mellan antal träffar och sannolikhet att vara boende i regionen innan start

I diagram 2 ovan visades deskriptiv statistik över andelen boende i regionen innan utbildningens start. I det här avsnittet genomförs i stället statistiska tester för eventuell skillnad mellan gruppen med 0-2 träffar per halvår jämfört med grupperna med fler träffar per halvår. Sambandsanalyserna genomfördes separat för följande tre olika populationer:

- i) Samtliga studerande
- ii) Endast studerande på utbildningar i storstadsregioner
- iii) Endast studerande på utbildningar i övriga regioner

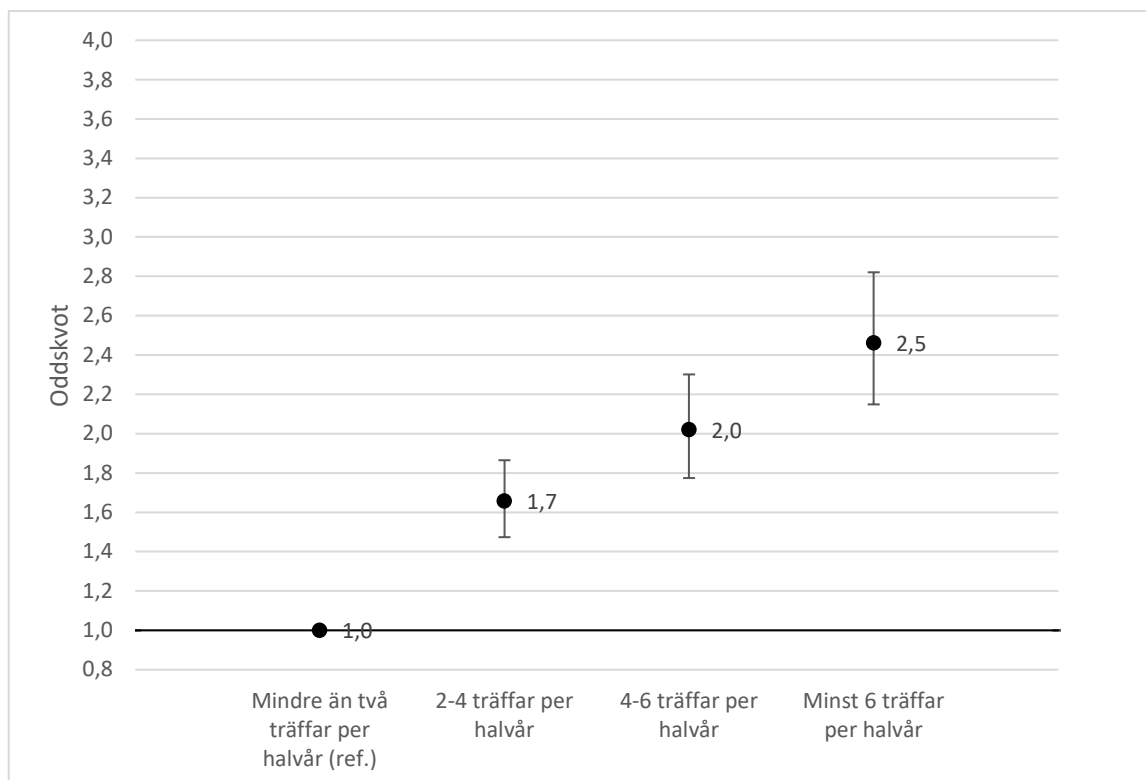
4.2.1 Totalt – samtliga studerande

I diagram 3 visas skattade oddskvoter för sannolikheten att individen var boende i regionen där utbildningen bedrevs efter kategoriseringen av antalet träffar per halvår, jämfört med gruppen som hade 0-2 träffar per halvår. Resultaten nedan avser den totala studiepopulationen, det vill säga storstadsregioner samt övriga regioner.

Oddskvoten för gruppen som hade 2-4 träffar per halvår var 1,7 vilket kan tolkas som att gruppen hade cirka 70 procent ökad sannolikhet för att vara boende i regionen innan utbildningens start, jämfört med gruppen som hade under 2 träffar

per halvår. För grupperna med 5–6 träffar och 6 eller fler träffar per halvår var det cirka två 2 respektive 2,5 gånger högre sannolikhet att vara boende i regionen innan utbildningens start jämfört med referensgruppen (oddskvoter 2,0 respektive 2,5)⁵.

Diagram 3. Oddskvoter för att vara boende i regionen innan utbildningens start, estimat och konfidensintervall (95 procent), hela studiepopulationen.

Not: Kategorin "2–4 träffar per halvår" avser minst 2 men mindre än 4 träffar per halvår, och så vidare. Notera även att samtliga utbildningsomgångar hade fysiska träffar under utbildningen– vilket innebär att inga omgångar hade värdet 0 (lägsta värden var 0,4 träffar per halvår).

Not 2: Oddskvoterna justerades för kön, ålder, utbildningsområde, utbildningsomgångens slutår samt om utbildningen var förlagd i en storstadsregion eller inte.

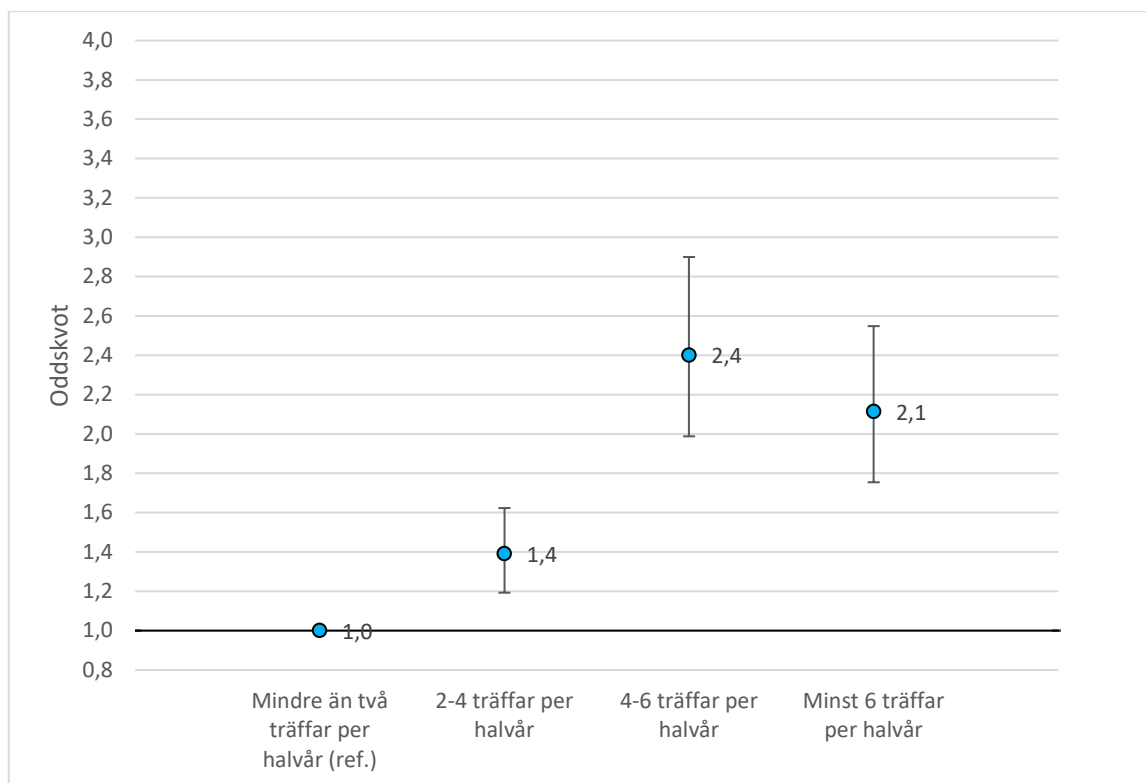
4.2.2 Storstadsregioner

I diagram 4 visas skattade oddskvoter för sannolikheten att individen var boende i regionen där utbildningen bedrevs efter kategoriseringen för studerande som var på utbildningar som bedrevs i storstadsregioner. Bland de som studerat på utbildningar med 2–4 träffar var det cirka 40 procent högre sannolikhet (oddsquot 1,4) att den studerande var boende i regionen innan utbildningens start jämfört med gruppen som hade mindre än 2 träffar per halvår. För grupperna med flera träffar per halvår (4–6 respektive minst 6 träffar per halvår) var det drygt en fördubblad sannolikhet att den studerande var boende i regionen innan utbildningens start jämfört med referensgruppen⁶.

⁵ Samtliga oddskvoter var statistiskt signifikanta, det vill säga skilda från referensvärdet (oddsquot=1,0).

⁶ Samtliga oddskvoter var statistiskt signifikanta, det vill säga skilda från referensvärdet (oddsquot=1,0).

Diagram 4. Oddskvoter för att vara boende i regionen innan utbildningens start, estimat och konfidensintervall (95 procent), endast storstadsregioner.

Not: Kategorin "2-4" avser minst 2 men mindre än 4 träffar per halvår, och så vidare. Notera även att samtliga utbildningsomgångar hade fysiska träffar under utbildningen – vilket innebär att inga omgångar hade värdet 0 (lägsta värdet var 0,4 träffar per halvår).

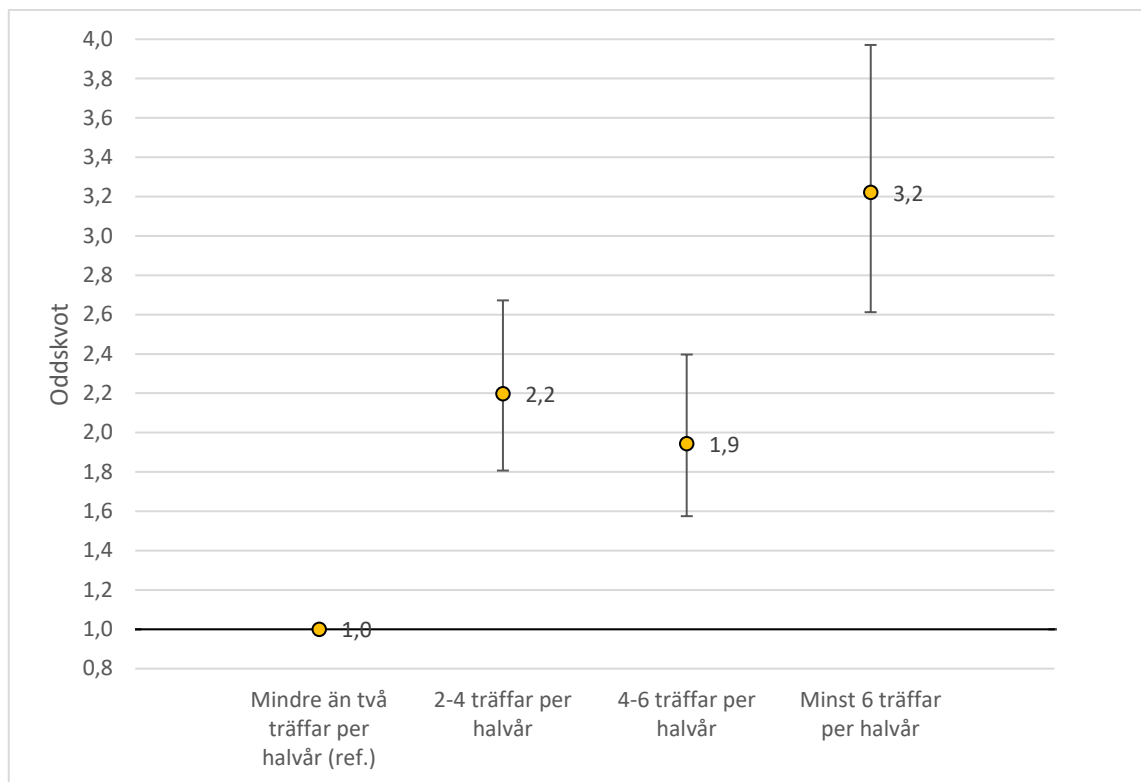
Not 2: Oddskvoterna justerades för kön, ålder, utbildningsområde samt utbildningsomgångens slutår.

4.2.3 Ej storstadsregioner

För studerande som påbörjade utbildningar som var lokaliserade utanför storstadsregionerna var det cirka en fördubblad sannolikhet att vara boende i regionen innan för de med 2 till 6 träffar per halvår jämfört med de som hade färre än två träffar per halvår. Bland de som hade 6 eller mer träffar per halvår var det i stället cirka 3 gånger så sannolikt att den studerande var boende i regionen innan jämfört med referensgruppen (mindre än 2 träffar per halvår).⁷

⁷ Samtliga oddskvoter var statistiskt signifikanta, det vill säga skilda från referensvärdet (oddskvot=1,0).

Diagram 5. Oddskvoter för att vara boende i regionen innan utbildningens start, estimat och konfidensintervall (95 procent), endast regioner utanför storstadsregioner.

Not: Kategorin "2-4" avser minst 2 men mindre än 4 träffar per halvår, och så vidare. Notera även att samtliga utbildningsomgångar hade fysiska träffar under utbildningen, vilket innebär att inga omgångar hade värdet 0 (lägsta värdet var 0,4 träffar per halvår).

Not 2: Oddskvoterna justerades för kön, ålder, utbildningsområden samt utbildningsomgångens slutår.

5 Metodologiska problem

Det finns flera metodologiska problem med att sammanställa resultat efter antal fysiska träffar. Ett av dessa problem är att inrapporteringen av antal fysiska träffar inte är entydig. En fysisk träff kan avse fysisk närvaro en viss dag men det kan också innebära fysisk närvaro under en sammanhängande period av dagar. Vi hade endast uppgift om antal träffar per utbildningsomgång, inte om hur dessa träffar var utformade i antal dagar. Detta innebär att vi eventuellt underskattat den studerandes åtagande för dessa träffar. Vi hade inte möjlighet att uppskatta omfattningen av detta.

Ett annat problem är att antal träffar behöver sättas i förhållande till utbildningens längd. Vi valde att justera för detta genom att förhålla antal träffar per utbildningens längd i dagar (startdatum och slutdatum). Denna metod kan dock bli missvisande (överskattning) för omgångar med längre uppehåll (till exempel under sommaren). Det skulle i sådant fall leda till en viss underskattning av måttet antal träffar per halvår. Det är även möjligt att underskattningen av måttet skiljer sig systematiskt mellan olika fördelningsvariabler (till exempel utbildningsområden). Det skulle i så fall försvåra jämförelser inom den aktuella fördelningsvariabeln. I använt dataunderlag hade vi inte uppgifter om uppehåll för utbildningsomgångarna. Därmed kan vi inte ge ett svar på storleken av denna eventuella underskattning av måttet antal träffar per halvår.

I arbetet med rapporten kategoriserades antal träffar per halvår i fyra kategorier. Detta för att underlätta tolkning av resultaten. Det är dock troligt att intervallen som valdes hade en påverkan på de redovisade resultaten. För att undersöka detta gjordes även sammanställningar med fler kategorier av antal träffar per halvår. Sammanfattningsvis visade testerna att de övergripande resultaten består vid olika kategoriseringar av antalet träffar per halvår.

6 Avslutande kommentarer

Rapportens syfte är att undersöka om det fanns ett samband mellan antal fysiska träffar på utbildningen och utbildningens geografiska upptagningsområde av studerande. Detta undersöktes genom att jämföra hur stor andel av de studerande som bodde i regionen innan utbildningens start uppdelat med avseende på antal fysiska träffar på halvår.

Totalt sett fanns ett positivt samband mellan antal fysiska träffar och andelen boende i regionen innan utbildningens start. Detta gällde både för utbildningar som var lokaliserade i storstadsregioner respektive övriga regioner. Det var över lag en högre nivå på andel boende i regionen innan utbildningens start bland storstadsregioner, jämfört med övriga regioner.

Den största skillnaden i andelen som var boende i regionen innan utbildningens start fanns mellan gruppen med mindre än två träffar per halvår jämfört med övriga grupper med minst två träffar per halvår. Från och med minst två träffar per halvår så hade ett ökat antal fysiska träffar en avtagande påverkan på utbildningens geografiska upptagningsområde av studerande.

Sammanfattningsvis tyder resultaten på att antal fysiska träffar på utbildningen har en negativ påverkan på en utbildnings geografiska upptagningsområde av studerande, där ett högre antal fysiska träffar samvarierar med en ökad andel studerande från regionen där utbildningen var lokaliserad. Detta kan vara av vikt vid andra analyser om geografiskt upptagningsområde av studerade inom YH.

Bilaga A: Studiepopulation

Tabell A1. Studiepopulation, antal och fördelning inom grupp.

Fördelningsvariabel	Antal	Andel
Kön		
Kvinna	7 438	61 %
Man	4 793	39 %
Åldersgrupp		
Under 30 år	2 643	22 %
30–39 år	4 538	37 %
40 år eller äldre	5 050	41 %
Regiontyp		
Storstadsregion	6 035	49 %
Ej storstadsregion	6 196	51 %
Utbildningsområde		
Data/It	995	8 %
Ekonomi, administration och försäljning	2 090	17 %
Hälso- och sjukvård samt socialt arbete	3 983	33 %
Samhällsbyggnad och byggteknik	1 423	12 %
Teknik och tillverkning	1 978	16 %
Övriga områden	1 762	14 %
Slutår, utbildningsomgång		
2017	3 599	29 %
2018	4 018	33 %
2019	4 614	38 %
Totalt	12 231	100 %

Bilaga B: Andel boende i region innan utbildningens start

Tabell B1. Andel boende i regionen innan utbildningens start efter fördelningsvariabler.

Fördelningsvariabel	Andel boende innan
Kön	
Kvinna	39 %
Man	32 %
Åldersgrupp	
Under 30 år	32 %
30–39 år	35 %
40 år eller äldre	39 %
Regiontyp	
Storstadsregion	49 %
Ej storstadsregion	23 %
Utbildningsområde	
Data/It	43 %
Ekonomi, administration och försäljning	43 %
Hälsa- och sjukvård samt socialt arbete	40 %
Samhällsbyggnad och byggteknik	34 %
Teknik och tillverkning	27 %
Övriga områden	26 %
Slutår, utbildningsomgång	
2017	39 %
2018	34 %
2019	36 %
Antal fysiska träffar per halvår	
Mindre än 2 träffar per halvår	24 %
2–4 träffar per halvår	37 %
4–6 träffar per halvår	41 %
Minst 6 träffar per halvår	43 %
Totalt	36 %

Rätt kompetens i rätt tid.

Myndigheten för yrkeshögskolan

Myndigheten för yrkeshögskolan
Box 145, 721 05 Västerås, Sweden
www.myh.se